

Министрэу агъэнэфагъ

Адыгеим и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат
Адыгэ Республикаем
экономикэ
хэхъоныгъэмрэ
сатыумрэкэ иминистрэ
зэрагъэнэфагъэм
өхыллэгъэ Указым
тыгъуасэ кэтихэжьыгъ.
А Іэнатлэм یухыагъэр
республикэ бизнес-
инкубаторым ипэшэгъэ
Шэуджэн Заур ары.

Республикэ и Лышъхъэ министрактэм зылоктэм, пэщэнгыгэ зыдывэрихъашт лъэнкъюм шырьырьтэу илэхэм нэуасэ афишыгъ. Къумпыл Мурат къизэрхигъэцьгъэмкэ, Адыгэ Республикаем экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкэ и Министерствэ якъещаклоу непэ республикэ стратегическэ проект заулэ щагъэцакэ.

«Лъэнкъ проектихэм яхыры-
щын республикэр чанзу хэ-
лахъэ. Джасаа фэдэу Адыгеим
хэхъоныгъэ зеришыщт унэе
программэми мыгъэ Ioф дашилэу

аублагъ. Федеральнэ гупчэм Ie-
пыIэгъоу къититырэм ишIуа-
гъэкэ республикэм амалэу
иIэхэм зыкъызэIуадгъэхын ыкIи
ишIуагъэ къитэу мылькур дгъэ-
федэн тэлъэкIы. Пэлъэ
кIыхъэм тэлъитагъэу респу-
бликаем экономикэ хэхъоныгъэ
ышIыным, цыфхэм
яящIэкIэ-псэукIэ зыкъыIэты-
ным тинаIэ тетэгъэты», —
къыуагъ Къумпыл Мурат.

COVID-19-м зызыщиушъомбгугъэ
льхъаным бизнесым къэралыгъо Iэ-
пыIэтуу егъэгъотыгъэним мэхъанэшко
зериIэм республикэм и Лышъхъэ ынаIэ
тырыригъэдзагъ. Предпринимательствэм
зегъэушъомбгугъээнимкэ, инвестиции-
хэр нахыбэу республикэм къыхалхъан-
хэмкэ лъэбэккукIэхэр шыгъэн зэрэфа-
ер ащ къыуагъ.

Министрактэм агъэнэфагъэм цыхъэ
къизэрхигъэм фэш Адыгэ Рес-
публикаем и Лышъхъэ зэрэфэрэзэр
риуагъ, отраслем ыпашхъэ ит шы-
рьльхэм ягъэцкIэнэрэ республикэм
хэхъоныгъэ егъэшыгъэнимрэ kуачIэу

иэр зэкIэ зэрарихыгъэштыр къыуагъ.
Шэуджэн Заур Ахьмэд ыкъор къалэу
Мыекъуалэ къыщыхъуагъ, сэнэхъатэу
«Дунээ экономикэр» зыфиорэмкIэ
Кыбылэ федеральнэ университетыр
къыхуагъ. Сатуум Ioф щишIэу ригъэ-
жьагъ. 2012-рэ ильесым къыщегъэжьа-
гъэу 2019-рэ ильесым нэс Адыгэ Рес-
публикаем финансхэмкэ и Министерствэ
щылэжьагъ. 2019-рэ ильесым къыщегъэ-
жьагъэу республикэ бизнес-инкубаторым
идиректор итуадзэу щытагъ.

**Адыгэ Республикаем и Лышъхъэ
ипресс-куулыкъу**
Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Сичынпилэгъу лъапIэхэр!

Зэрэдунай, Урысыери ахэм зэрахэ-
тэу, джыдэдэм чыпIэ кын зышил лъэ-
хъаным зыкъышуфэсэгъазэ. Гухэл нахь
мышIеми, коронавирусыр къизэузхэрэм
ячъагъэ хэхъо. Адыгеим ис нэбгырабэмэ

Шъэумэн Хъазрэт Мэджыдэ ыкъом Адыгэ Республикаем исхэм афакIоу джэпсалъэ къышыгъ

ягупсэхэм, яныбджэгъухэм, ялахъылхэм
хадэгъуур къалтыгъэсигъ.

Тикъэралыгъо пащэхэм, хэгъэгум и
Президентэу Владимир Путиными зэпа-
хыре уз хъильэм пэуцужыгъэнимкэ
афэлэхкыщтэр зэкIэ непэ ашIэ. Мафэ
къэс тэ тыришыхват пандемиим пэу-
цужыгъэнимкэ унэшо гъэнэфагъэхэр
ащ зэришыхэрэм. А узым тызэрэтеко-
щтым итуаджээштэр ащ къытеты. Адыгэ
Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл
Мурати коронавирусыр зимушъомб-
гуунимкэ, сымаджэхэм ялээгъэнимкэ
Ioфыгъо зэфэшхъафхэм язашохын ылж-
ит.

Урысыем инаучнэ гупчэ перытхэм
коронавирусыр къаплыгъэним тегъэ-
психъэгъэ вакцинэхэр къащыхахы ыкIи
ащаушэтих. Шэхэу зызэрэтухъумэшьущт
вакцинэр ышIэ хъущт. ИжъикIэ шьогъа-
зэм, емынэм, тэлаум нэбгыре миллио-
нишI пчъагъэмэ хадэгъур къафхы-
щтигъ. Цыфхэм вакцинэр зыхараагъаль-
хээ зэхъум ащ фэдэ уз Iаехэр кIодыжы-

гъэх. Урысыем имединэ Ioфыгъэхэр
джыдэдэм псэемыблэжъэу, чэчи, мафи
ямыIэу госпитальхэм ащэлажъэх. Ахэм
лыгъэ зэрэзэрхъэрэд тинэрлэгъэу.

Коронавирусыр Адыгэ зыкъышиштэу
зыргэхъжээ къуаджэхэу Афыпсыгэ,
Пэнэхэс, Псэйтыйку, Хъаштыху, поселкэу
Кубаньстроим ашыпсэхүүр яунэхэм арь-
сынхэ фаеу хъугъэхэм сиунэе мыльку
зыпэхуэгъэ гъомылапхъэхэр алэкIагъэ-
хъагъэх.

Сильэпкъэгъухэм къарыкIощтым лъэ-
шэу сэгъэгумкэ, зэпахыре уз Ѣынагъор
псынкIэу дагъээзижынэу сэгугъэ. Инэм
дэт район сымэджэштыр уахтэм диштэу
зэтэгъэпсихъагъэним симыльку хэсл-
хъагъ. АгъэкIэжыгъэ госпиталым мы
ильесым бэдзэогъум и 4-м къыщегъэжьа-
гъэу коронавирусыр къызэутэлгъэхэм
ащяазэхэу аублагъ. Сымэджэ 800-м
ехуму ащ Ѣязэгъэх, зипсауныгъэ Ѣын-
нэгъуапIэ итыгъэхэр псаоу къагъэнэ-
жыгъэх.

Адыгэ Республикаем зэкIэ Ѣыпсэхэрэм

сыкъяджэ япсауныгъэ анаIэ тырагъэ-
тынэу, зэпахыре узым зэрэпэуцужхэрэ
санитар шапхъэхэр блэкI имыIэу къы-
далтытэнхэу, нэгүүхохэмрэ Iальхэмрэ
зэрханхэу, социалнэ дистанциер
амыукционэу. Коронавирусыр зимушъом-
бгууним пае цыфхэр жыгъэу зыць-
зэукирэ чылэхэм, джэгхэм, хъадагъэ-
хэм клох эхуутхэп.

Ильесыбэрэ Чукоткэм, Магадан хэкум,
Красноярскэ краим, Адыгэ Республикаем
Ioф защицшэм чылэхэм къынабэмэ, ушэ-
тилэбэмэ салукIэу къыхэкIыгъ. Ау си-
дигуу нахышум сицьгүгүйзэ сицсэугъ,
хэклипIэхэр къэзгъотыгъэх.

Тызэгүсэмэ джыри тызэрэтекIощтым
сицьхэ тель! Нэбгыре пэпчэ изэхэшыкI
ар зэлэлтигъэхэр! Шъушхы, къышуупэбл-
аэм япсауныгъи шъуафэсак!

Лытэнэгъэ къышууфэзэышэу, 2002
— 2007-рэ ильесхэм Адыгэ Рес-
публикаем и Президентыгъэу
Шъэумэн Хъазрэт Мэджыдэ ыкъор

Адыгейм джыри сомэ миллиони 100 къыфыхагъэкъышт

Ioшшэн зимиэхэм социальнэ Ӏэпыэгъу япэгъотыгъеням пае сомэ мин 100003,5-рэ джыри Адыгейм къыфыхагъэкъигъене Урысые Федерацием и Правительствэ чьепьюгъум ыухэсыгъ.

Правительствэм мы унашьор зишта-
гъэр Урысые Федерацием и Федераль-
нэ Зэлукэ бюджет мылькур атегощэ-
гъенымкэ икомиссие ащ къызыдыре-
гъаштэ нэуж ары. Адыгейм ыцэкэ
Къэралыгъо Думэм идепутатэ Владис-

лав Резник ашкэ ишуагъэ къыгъэкуагъ.
Шыгу къэтгэгъэкъижы 2020-рэ ильэ-
сүм гээтхапэм и 31-м къыщегъэжъагъэу
Ioшшэн зимиэхэм ахьщэ анах маклэу
аратырэм зэрэххуагъэр. Урысые Фе-
дерацием и Законэ «Урысые Федера-

цием щыпсэухэрэм Ioшшэн къафэгъо-
тыгъенам ехыллагъ» зыфиорэм диштэу
Ioшшэн зимиэхэм социальнэ ахьщэ
Ӏэпыэгъу алэгэхъэхъэгъенам тегэ-
психагъэу мы ильэсүм имэллылфэгъу
къыщегъэжъагъэу зигугуу къэтшигъэ
комиссиемрэ Правительствэмрэ сомэ
миллиони 137,2-рэ Адыгейм къыфыхагъэкъигъ.

А мылькур зэрагъэфедэрэм Адыгейм и Лышшхээ пхашшэу гүнэ

льефы.

Күмпүл Мурат къызэрхигъэштыгъэм-
кэ, Урысыем и Президентэу Владимир
Путиным ыпкэ къикэу цыфхэм Ӏэпыэ-
гъушхо къазэраукагъэм ишуагъекэ
пандемием къыкэлкон ылъэкъыштыгъэ

тхамыкагъохэм къакырагъэчын альэ-
кыгъ.

Владислав Резник къызериуагъэмкэ,
хэгъэгум и Правительстви, и Парламен-
ти цыфхэм Ioшшэн ялэнам лъэшэу анаэ
тырагъэты. Мыльку тедзэхэр къафыхагъэкъизэ,
Ioшшэн зимиэхэм, зыныбжь
имыкъуагъэ къелэцыклюхэр зиэхэм ара-
тырэ ахьщэ Ӏэпыэгъум хагъехуагъ.

«Коронавирусам ыпкэ къикыкэ
зиошшэн зышокодыгъэхэм Прави-
тельствэм тыригъусу Ӏэпыэгъу тедзэ
зэрядгэгъотыщтим тапэки тып-
лышт», — къыуагъ Владислав Резник.

**Адыгэ Республикэм и Лышшхээ
ипресс-къулыкъу**

Адыгэ Республикэм и Лышшхээ и Указ

Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкэ иминистрэ ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Конституции ия 78-рэ статья иподпунктэу «р-м» диштэу **унашьо сэшьи:**

Шэуджэн Заур Ахьмэд ыкъор Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкэ
иминистрэу гъэнэфэгъенэу.

Зыклатхэхэрэм щегъэжъагъэу мы Указым куачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышшхээ Къумпүл Мурат

къ. Мыекъуапэ,
шэкюгъум и 6, 2020-рэ ильэс
N 161

Экодиктант атхыщт

Бжэе къыдэгъэкъижыгъэм футболькэ тхапша хэпшыкын пльэкъыттар? Мэзхэм машом закыншиштэнам цыфир ушьхагъу шхьаээ сыда зыклафхэхурэр? Пыдзафхээр зэхэшыпкыгъэхэу ратэкъу зыхъукэ сидэуштэу тыкъээзыуцухъэрэ дунаим ишуагъэ къекыщта? Урысые экологие диктантыр зытхырэм мы упчэхэм яджэулхэр ыгъотыжьышт.

Шэкюгъум и 15 ыкъи и 16-м тикъэралыгъо экодиктант шатхыщт. Экологием ылъэныкъокэ шэлэнгъэу алэкэлхэр къелээджаклохэм, студентхэм, федеральнэ ыкъи шьольыр хэбзээ кулыкъуахэм, нэмийхэм аушэтишт. Пстэумки миллионитдум ехьу Ioфхъабзэм хэлэжъэнэу агъенафа. Диктантыр зытхыгъэхэм зэкээми сертификатхэр аратыщтых, теклоныгъэ къыдэ-

зыхъгъэхэм щытхуу тхылхэмрэ шуухафтынхэмрэ къафагъэшьошшт.

Порталэу «экодиктант.ру» зыфиорэм онлайн шыкэлтэу ар щыптын пльэкъыт. Чъэпьюгъу мазэм ыкъэм къыщуублагъэу ащ Ioф ешэ. Шээныгъэ къызхэлхын пльэкъыт видеохэр ащ итыштых. Ахэм ишуагъекэ экодиктантам зыфэбгэхъязырын пльэкъыт.

Ioфхъабзэм изэхэцаклохэм ашыщэу Алексей Майоровын къызэрхигъэштыгъэмкэ, тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфхэм тыкъээзыуцухъэрэ дунаим анаэ тырадзэнам диктантыр фэорышэ.

Экологэу, къещаклохэм ашыщэу Наталья Соколовам къызэриуагъэмкэ, мыш изэхэцаклохэм чыпэхэм чанэу Ioф аашашэ.

Федеральнэ министерстви-
пшымэ ялэпыэгъукэ проектир
рагъэкъокы. Экодиктантам
культурэм, шэлэнгъэм, нэмийк
льэнэнкъохэм ашыцэрилохэу
Олег Газмановыр, Никас Сафро-
новыр, Лео Бокерия, Оксана
Федоровар, Елена Денисо-
ва-Радзинская ыкъи Владимир
Маторинир хэлэжъэнхуу агъ-
нафа.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

Адыгэ зыгъэхъэштых афэгъэхъэштых

Ащ пае Адыгейм къеблэгъагъ проектиу «Цыфхэм ячыгу» (телеканалэу «Урысыер-Культурэр») зыфиорэм исъемочнэ купэу продюсерэу Анна Коряковцевар зипашэр. AP-м лъэпкэ Ioфхэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильпэкъэгъухэм адирялэ зэхлэхынгъэмкэ ыкъи къэбар жыгъээм иамалхэмкэ и Комитет ялэпыэгъую тхамамэфиттурэ фильмырэ тырахыщтых. Проектыр зыфэгъэхъыгъэр Урысыем ильэпкъхэм якультурнэ къэн икъызэтегъэнэн.

Шэн-хабзэхэмрэ зеклокэ-шыкэхэмрэ, мэфэ къызэрхыклохэмрэ мэфэхэмрэ зыкытырахыхэрэр мы проектим хагъэлэхъэнхэ закъор арэп — урысые лъэпкэ культурнэ антологием изэхэгъэуцони япшъерыль. Проектэу «Цыфхэм ячыгу» зыфиорэм дэлжэгъэфхэ съемочнэ купыр Урысыем ишьольыриимэ ашылагъ: Алтай, Камчаткэм, Бурятием, Карелием, Краснодар ыкъи Ставрополь крайхэм, Дагыстан ыкъи Якутием.

Кинофестиваль зэфэшхъяфыбэхэм Ioфшагъэхэр къащаагъээлэгъуагъэх, Урысыем имызакъою икъыбжьими къащаагъэштыхъэх.

Къызщатыгъэ пальэр къэнэжьынэу

Нахыпэкэ цыфым ипенсие
къылэкээзгъахъэрэ банкыр
зызблихъукэ, пальэр ар
къызщыклоштагъээр зэхъокыгъэ
хуущтагъэ. Джы ар зытетым тетэу
къэнэжьынэу УФ-м Ioфшэнамкэ и
Министерствэ унашьо ышыгъ.

Адыгейм пенсионер мини 128-рэ фэдэу ис. Аш ипроцент 57-мэ япенсие банхэм къаалаклахъэрэ, адрэхэм почтэм е пенсиер цыфхэм афэ-

зыхъирэ организациехэм яфэо-фашшэхэр агъэфедэх.

Нахыпээрэм фэдэу, пенсиер къылэкээзгъахъаштагъэр нэбгырэ пэпчэ зэблихъун фит. Ащ пае Пенсиенхэмкэ фондым лъэу тхыль ритын фае. Ар фондым икъулыкъоу цыфхэм Ioф адээзышээрэм ekuylam эхъашт, ау мы уахътэм коронавирусам зызэриушомбгүрэум ыпкэ къыкыкэ, пашорыгъэшъэу заригъэтагъуа.

Джащ фэдэу лъэу тхыльыр почтэмкэ МФЦ-м фэбгъахъимэ хуущт, фондым интернет нэхкүлбгъо щигъэпсэгъэ «унэе кабинетым» е къэралыгъо фэофашшэхэм япортал ашыптыни пльэкъышт.

**УФ-м Пенсиенхэмкэ ифонд
и Къутамэу AP-м Ѣылэм
ипресс-къулыкъу.**

ХЬАСАНЭКЪО Мурат: «ПсэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ юфыгъохэр Адыгэ Республикаим щагъэцкIэ зэпытых, пэшЮрыгъэшиэуи адлажьэх»

Шэкюгу мазэм и 3-м, партиеу «Единэ Россилем» пшъэрыль къызэрэфишыгъэм тетэу, Къэралыгъо Думэм физическэ культурэмкIэ, спортымкIэ, зеконымкIэ ыкIи ныбжыкIэ юфхэмкIэ и Комитет хэтэу Хъасанэкъо Мурат зэпэчыжье шыкIэм тетэу цыфхэм гущыIэту афэхъуг.

Skype-p, Viber-p, WhatsApp-p ыгъэфедэхээ Урысые политическэ партиеу «Единэ Россилем» и Тхъаматэу Дмитрий Медведевым Адыгэ Республикаим ишьольыр общественнэ егъэблэгъапIэ псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ юфыгъохэр къызашаатыгъэх зэдэгүүшыгъуа щыкIуаг.

Щагухэм язатегъэпсыхъан, унэм къыпэйт гъэфэбапIэм тъэцэцкэжынхэр щышыгъэнхэм, кIэлэцкIу джэгупIэм игъэпсын афэгъэхыгъэ гумэкIыгъохэр цыфхэм къаатыгъэх.

Республикэм икъэлэ шъхваэ фэтерыбэу зэхэт унэу дэтхэм ашыц илъикло аш щыпсэухэрэм къызахгъэцкыгъэм лъэту илагь

уцьпсэу хъунэу Ѣит псэуальэр уцьпсэу мыхъущтэу зэрагъэпсыгъэм хэбзэ лъапсэ илэмэ зэтьэшэгъэнэу. Фэтэрьр сатыум тегъэпсыхъагъэ зыхукIэ, унэ чэххапIэм иуцишю тепльэ зэрэчинштэр бзыльфыгъэм къыуаг.

Псэуальэм истатус зэблэхүгъэнэм лъапсэу илэр зэгъэшэгъэнэм тегъэпсыхъагъэ улъекунхэр зэхашэнхэм Хъасанэкъо Мурат икъэцакло хъугъэ.

Тишьольыр ирайон гупчэхэм ашыц щыпсэухэрэм кIэлэцкIу джэгупIэм игъэпсынрэ гъэфэбапIэм изэтегъэпсыхъажынрэ афэгъэхыгъэ юфыгъохэр къаатыгъэх. Ахэр зэшшохыгъэнхэм паде гъэцкIекло хабзэм икъу-

лыкIуухэу мы юфыгъохэм афэгъэзагъэхэмрэ чыпIэ зыгъэорышэжын къулыкIуухэмрэ тхъльхэр афигъэхыгъэх.

— Непэрэ егъэблэгъэнэм къызэргиэльэгъуа гъэмкIэ, псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым епхыгъэ юфыгъохэр Адыгэ Республикаим щагъэцкIэ зэпытых, пэшЮрыгъэшъеуи адлажьэх партийнэ проектхэм ягъэцкIэн Адыгэим и Лышхээ, «Единэ Россилем» ишьольыр къутамэ исекретарэу КъумпIыл Мурат пэщэнхыгъэ дызэрихъээ шуягъэ къытэу зэрээшшуахырэм ихыатыркIэ. Ау Ѣиэх гумэкIыгъо зырызхэу хабзэм ылъэнхъокIэ сэ сиэпилэгъуи зыщзагъэгъотын фae-

хэр ыкIи ахэр зэшшосхынхэм сиыптылышт, — къыуагъ хэбзэгъэуцум.

Анахэу къыхэгъэшыгъэн фae мы юфтихъабзэр Адыгэ Республикаим икъэцкIекло хабзэ икъулыкIуухэу юфыгъо зэдэгүүшыгъэ-

гъур зыфэгъэхыгъэм фэгъэзагъэхэр чанэу къыхэлажьэхээ зэхэшагъэ зэрхуугъяэр.

Къандор Анзор,
УФ-м и ФЗ и Къэралыгъо
Думэ идепутат иэпилэгъу.

«Единэ Россилем» ынаIэ тыригъэтышт

Іэзэгъу уцхэр къызIекIэгъэхьэгъошоу щытынхэм Урысые политическэ партиеу «Единэ Россилем» ынаIэ тетышт ыкIи юфыгъо горэ мы лъэнхъомкIэ къэхъугъэмэ, аш идэгъэзыжын хэлэжьэшт.

Партием и Генеральнэ Совет исекретарэу Андрей Турчак УФ-м и Правительствэ ипащэу Михаил Мишустиным зыфигъэзээ, уц пэпчь тамыгъэ гъэнэфагъэ фэшшыгъэнэм (маркировка) исистемэ нахь къызэрэхъоу гъэпсыгъэнхэмкIэ къотэгъу къызэрэфхэхуугъэм пае зэрэфэрэзэхэр къыхигъэшыгъэ. Уцхэр цыфхэм игъом алэлэхъанхэр партием ашпэе ыгъеуухэрэм зэрэшыцыр къыхигъэшыгъэ.

УФ-м и Къэралыгъо Думэ ифракциихэм ялъиклохэр зыхэхъэгъэ юфшакло купым Іэзэгъу уцхэм ялугъэкын фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэр гъэкIэжыгъэнэу предложениехэр УФ-м

Іэзэгъу уц нэпцIхэр къыдамыгъэкIынхэм ыкIи йуамыгъэкIынхэм пае тамыгъэхэр атэгъэуцогъэнхэм исистемэ къаугупшысигь ыкIи илъесэу тызыхэтийн ибэдээгэгэй мазэ и 1-м кIуачIэ илэ хъугъэ. Ау зэпахырэ узым зиушумбгоу, цыфхэм бэу уцхэр ашэфы зэххум, ар зэшшыкIуагъ.

УФ-м и Премьер-министрэу Михаил Мишустинир зыкIэтхэгъэ унашьом къызэрэшиорэмкIэ, уцхэм ятамыгъэхэр, нэмыхкI къэбарэу апильхэр системэм дагъэхъанхэ фae, ау джэуалым ежэжынхэ ишкIагъэп, атлупшынхэу фитынхэгъэ ялэ хъугъэ. Аш юфхэр нахь къызэрэгъэпсынкIэштхэр, хэлажъэхэрэм нахь тэрээзэу зыфагъэхазырынэу амал къызэраритирэр министрэхэм я Кабинет ипресс-къулыкIуагъэхыгъэ.

— **ГухэкIими, цыфхэр мы уахътэм жуугъэу мэсиймаджсэх. Арышь, уцхэм ябэдээришыиIэ ынаIэ тетын фae,**

къыуагъ Урысые политическэ партиеу «Единая Россия» зыфиорэм и Адыгэ шьольыр къутамэ икъэцкIекло комитет ипащэу, Мыекуулэ иде-путатэ АфэшIэгъо Рэмэзан. — **Цыфхэм ынэкIэ къэхъуущтим Ѣы- Ѣынхэу уцхэр бэу къа- Ѣщэфхэу, агъэтIылхэу бэрэ къыхэкIы. Ари гъо- тигъуа зышихъэрэм зэу Ѣыщ. Маркировкэми ю- фыгъохэр къызидихы- гъэх. Унашьоу ашта- гъэм ишIуагъэ къэкIонэу Ѣыщэгүгъы.**

“Единэ Россилем” иуппэлэкунхэм къызэрагъэльэгъуа гъэмкIэ, коронавирусым узэрбеныштхэр алтекхэм язышанэм чэлхэп. Шьольыр 45-мэ яуц ѢпIэ 2500-р къызакIуухэм ар къыхагъэшыгъэ.

Фильмым ильэтегъэуцо Ѣылагъ

Журналист ныбжыкIэхэм я Лигэ иедзыгъоу «География детства» зыфиорэм хахьэу фильмэу «Адыгэим икъэлэцкIуухэм» ильэтегъэуцо шэкюгъум и 1-м Ѣылагъ.

Проектым Урысием щыпсэурэ лъэпкэ зэфэшхъафхэм якъэлэцкIуухэм яшыIакло къыреотыкIы. Фильмым кIэцакло фэхъуугъэх АР-м гъэсэнгъээрэ шIэнэгъээрэмкIэ и Министрствэ, Адыгэ къэралыгъо университэир, сэнаущыгъэ зыхэль кIэлэцкIуухэр къыхэгъэшыгъэнхэмкIэ ыкIи йэпилэгъу афэхъу- гъэнхэмкIэ шьольыр гупчэу «Полярис-Адыгэир», Кошхэблэ район администрациер, Блащэпсынэ гурт еджапIэу N 5-р, культурэм и Унэу Блащэпсынэ дэтыр, Адыгэ республике гимназиер.

Фильмым мэхъэнэ шъхваэ илэр къыткIэхъуухъэрэ лIэужхэм яхэгъэгу, къызшыхъуугъэх чыпIэм, абзэ уасэ зэрэфашырэр, ялъепкэ шуягъэгъуыгъэ фырялэр, янэ-ятэхэм, нахыжхэм шъхъэлэфэнэгъэ зарафашихъэрэр къытотыкIыгъэнхэр арх. Джаш фэдэу кIэлэцкIуухэм ыкIи йэтахъохэм ягумэкIыгъохэм ашыц пычигъохъоу фильмым хэхъагъэх: яхэхоныгъэ, язэнэбдэжгэуныгъэ, янэ-ятэхэм фыштыкIыгъэ афырялэр, шуягъэгъуыгъэр, еджапIэр, сэнэххатым икъыхыхы, ыкIи Ѣыненгъэ пыгур.

Мэфиблым къыкIоцI фильмыр Адыгэим ыкIи Краснодар краим ичыпIэхэм аштырахыгъэ. А уахтэм съемочнэ купыр къуаджэхэу Псыбэ, Кошхэблэ, Блащэпсынэ ыкIи Адыгэим икъэлэ шьхваэ Мыекуулэ аштылагъэх. КIэлэцкIуагъэ ыкIи йэ- тэхэ нэбгыришэ фэдизэмэ зэдэгүүшыгъэхэр адашызэ аты- рапхыгъэх. Фильмым хэхъагъэх тарих саугээтхэр, Адыгэим ичыпIэ дахэхэр ыкIи культурнэ кIэнхэр.

Адыгэим икъэлэцкIуухэр кавказ къашъохэм, лъэпкэ пшэрхьа- пIэм хабзэу апильхэм, хъакIэхэм зэрэпэгъохъэрэм, лъэпкэ Ѣыгъынхэм, альэкъуацэ ыкIи лъэпкэ тамыгъэм мэхъанэу ялэм къатегуулагъэх, лъэпкэ йэмэ-псымэу «шIэнэгъэнэм» къыра- гъэуагъэ ыкIи адигэ ордэлжхъэр къаулаагъэх. Джаш фэдэу тапэкIэ гухэлъэу ялэхэм, тарих гъэшIэгъонхэмкIэ ыкIи Адыгэим шуягъэгъуыгъэ фырялэр къизытотыкIырэ гупшысэхэмкIэ фильмым еплыштхэм къадэгощагъэх.

КИАРЭ Фатим.

Искусствэм ицлыфхэр

Чыр ымакъэ

Зэльашлэрэ цыфым ехыллагъэу утхэ зыхыкъэ зэгъэпшэнхэр ошых.

Щитхью фалуагъэм кыщебгъажъэмэ, апэу кыхэбгъэшырэр ишүүшлагъэ уасэ зэрэфашыгъэр ары.

Анзорыкъо Чеслав РСФСР-м культурэмкэ изаслуженнэ юфыш,

Урысыем изаслуженнэ артист, Адыгэ Республиком инароднэ артист,

Пшызэ искусствэхэмкэ изаслуженнэ юфышшху.

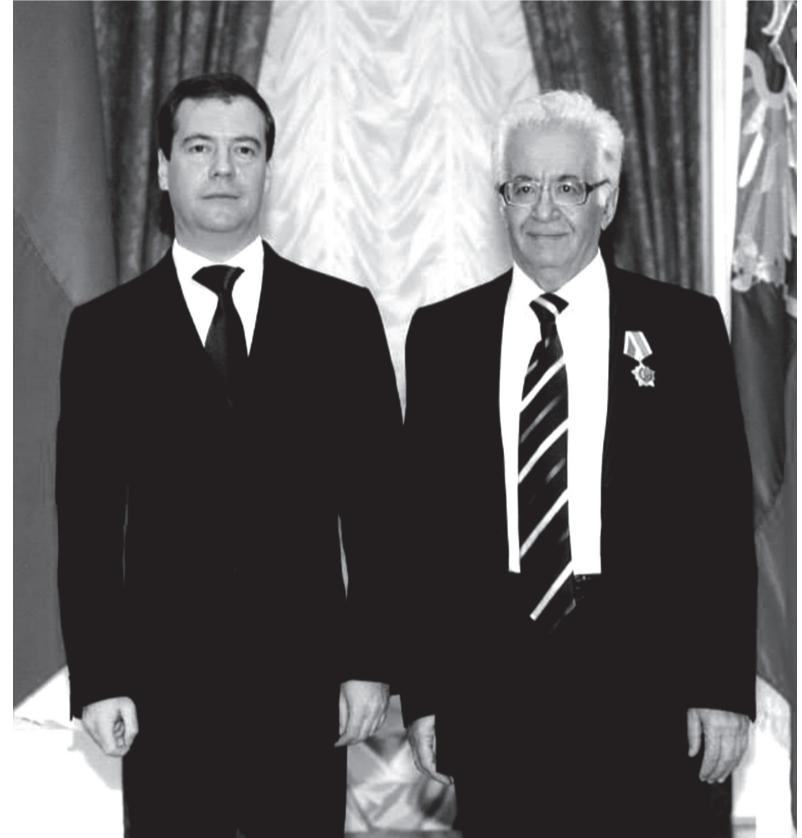
нэмых къалэхэм къащыттыгъэх, — игукъэкъыжхэм тащегъэгъуа зэ Ч. Анзорыкъом.

Ихэку къыгъэзэжьыгъ

СССР хэгъэгушном ишьолыр пчагъэхэм арагъэблагъэштыгъэ Анзорыкъо Чеслав едженэр Ленинград къызышихъум, Адыгэ хэкум къыгъэзэжьыгъ. Къэралыгъо ансамблэ, филармонием яорэдьоу искусствэм фэлжьыгъ. 1972-рэ ильэсэм шеѓэжъягъэу Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкэ и Институт къэлэгъаджэу, деканэу юф щишлагъ, орэдым пышагъэхэр ыгъасэхээ, ишынэгъэ нахь гъашэгъон хъугъэ. Ригъэджахъэм, гущыэ фабэ зериуа-хъэм, артист цэрило хъугъэхэм Ч. Анзорыкъор ашыгъупшэрэп, «тхъаугъэспсэу» къыраложы.

Иофшлагъэ хэхъо

Искусствэм зыкъышибгъотыныр, гъэхъагъэ щыпшыныр ишшэхэп. Гуетыныгъэ зыхэлтыр

къиним пэшүеклон ельэкы. Адыгэм ятарихь гьогоу къакуугъэр музыкальнэ искусствэм куу кыщызыгъэлэгъуа-хъэмэ Анзорыкъо Чеслав зэу ахэтэллыте.

Кавказ заом хэкюдагъэхэм афэгъэхыгъэ симфоническэ поэмэр гум къегущыыкы. Мэшбэшэ Исхъакъ «Убыххэр» зыфилоу ытхыгъэм техигъэ произведенияу Ч. Анзорыкъом ыусыгъэр Адыгэ Республиком и Правительствэ иконцерт хэхыгъэхэм ашэу.

Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм Шхъапльэко Хыисэ ипъесэу Шэуджэн Мосэ фэгъэхыгъэр зыщагъэуцум, ордышшор Ч. Анзорыкъом ыусыгъ. Симфоническе поэмэу «Си Адыгей», лъэпкъ шэжьым, зэкъошныгъэм игъэптиэн яхылгэгъэ произведениехэр иофшлагъэхэм къаххуягъяж.

Къелэцыыкы музыкальнэ искусствэм зиушомбгүуным фэш фортипианэм къырагъэлорэ ордышшору ыусыгъэр маклэп. Адыгэим итхакомэ яусэхэм атэхыгъэ орэд 100 фэдиз икъэлэмыпэ къыччэкигъ.

Лъэхъаным диштэрэ орэдхэу «Си Адыгей», «Адыгэ шуаш», «Адыгэ быракъ», «Джэнъикъо машу», нэмыхэри композиторым ыусыгъяж.

Сэмэркъэу-къенэкъэльэ орэдэу Бэгъ Нурубий игушыэхэм атэхыгъэм цэ зэфэшхъяфхэр илэх. «Тэ уклорэ, си Гуаго?» зыфиорэр ары зигугъу къэтшырэр. Орэдир Чеслав концертхэм бэрэ къашигъяж.

— Сэри а орэдир сигуапэу къесэло, — игупшысэхэм тащегъэгъуазэ Адыгэ Республиком изаслуженнэ артистэу Быщтэко Азэмат. — Орэдым хэль гущыэхэр сшогъэшшэгъоных, зыми фэдэхэп. Композиторым мэкъамэу къыхихыгъэр къодах.

Кошхаблэ шыригъэжъагъ

Адыгэ къуаджэу къызыщи-хъуягъэр Кошхабл. Искусствэр зыщаагъэлэпшэрэ угагъом щаптугъ. Янэжъеу Гулэ чылэм щыцэрило пщынау щытыгъ. Чеслав къызэриотэжъырэмкэ, янэжъ пчыххэзэхахъэхэм, нысащхэм ахэлажъэштыгъ. Пщынэо ынэласэу Хъагэзудж Мышхамэт игусэу лъэпкъ мэкъамэхэр къыригъяштыгъэх.

Лъым хэлъыр щынэгъэм къыщыотэжы. Чеслав ылъэ зытеуцом, музыкальнэ учлиши энэ Налшык дэтым чэхъягъ. Пщынэр шогъэшшэгъоныгъ, ау орэд къылоныр къыхихыгъэу щытыгъ. Къелэ ныбжыкъэм мэ-

къэ дахэу илэм къэлэгъаджэхэм псынкъэу гу лъатагъ. Орэдхэр ыусыхэу зыргэжъяжъэм, сэнаущыгъэ зэрэхэлтыр икъэлэгъаджэхэм къыхагъэштыгъ. Ленинград къэралыгъо консерваториер 1969-рэ ильэсэм Ч. Анзорыкъом къызыиухъум, опернэ орэдхэр къылонхэмкэ шиэнэгъэ гъэнэфагъэ илэгъ. Композитор юфыгъохэм зафигъэснэу игъо ифагъ.

Е. Ольховскэр, Б. Араповыр, нэмых къэлэгъэдже дэвүхэр илэгъэх. Ленинград щеджээ, концертхэм ахэлажъэштыгъ.

Иосиф Кобзон къыхигъэштыгъэр

Орэдиро цэрилоу Иосиф Кобзон Мыеекуапэ къекуагъэу гущыэгъу тызыфэхъум, мэкъэ чанкэ, мэкъэ къабзэкъэ орэд къэзийорэ артистхэм ягугъу къышызэ, апэу къыхигъэштыгъагъ Чеслав.

— Кавказ изакъоп, нахь чыжъэу үэбэн фое аш фэдэ мэкъэ зиэ артист улкъиэнэм фэш, — къитиогъагъ И. Кобзон.

— Иосиф Кобзон сиргүйсэу концертхэр Москва, Ленинград,

Искусствэм ицЫфхэр

Къекокыифэ ЗЭХЭТХҮҮЩТ

Тамэ ритыгъ

Республикэ общественне движение «Адыгэ Хасэм» илофыгъохэм Ч. Анзорыкъор чанэу ахэлажьэштыгъ. Адыгэ шъушашэм и Мафэ апэрэу агъем мэфэкынэу 2011-рэ ильэсэм зырахъухъэм, Чеслав гушуагъе, илахъеу хилъхъащтим егувшысагъ.

«Адыгэ шъушашэм» имекъамехэр ыусыгъях, ордыр мэфэкъим къышиуагъ. Ятюнэрэ ордэзу «Адыгэ быракыр» ашкъыкъэлъиуагъ. Лъепкъ гу-пышсэу ашыпхыришыгъэр щынъигъэм щыльекъуатэ.

— Анзорыкъо Чеслав ишуагъе-къе искуствэм нахь пэблаягъ сыхыгъ. Аш иордхеу лъепкъ шъушашэм, быракъим афэгъехыгъэхэр сигуапэу мэфэкъим, концертхэм къащысэох. Ордхэр зээгъашхээ зххум, Чеслав нэппэгъуки, гүшүлэ фабэхэмкъи іэпэгъуки къызэрсфэхъугъэр сцигъупшэрэп, — игувшысэхэм тащегъэгъуаз Къэралыгъо телерадиокомпание «Адыгэим» ижурналистэу Беданыкъо Замире.

Оркестрэм фагъадэ

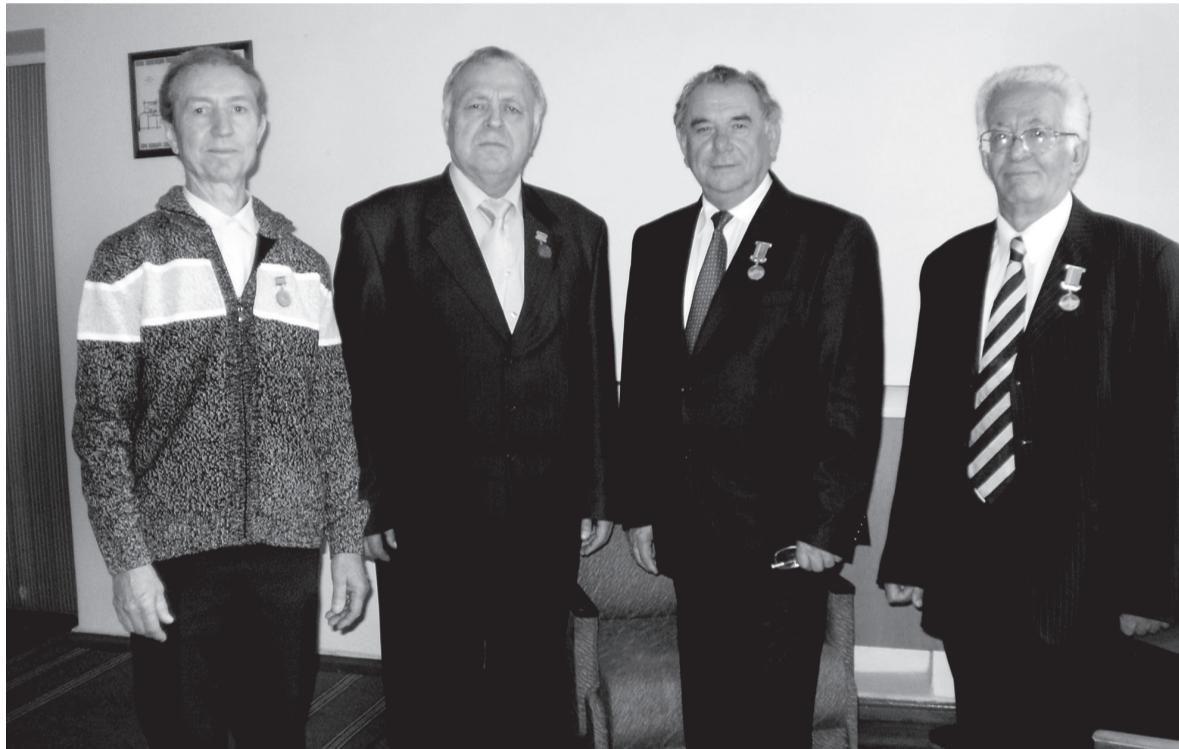
Республикэм инароднэ артистэу, ордусэу, пынгау Лъэцэрыкъо Кимэрэ Анзорыкъо Чеславрэ зэгъусэхэу іекъы къэралхэм ашылагъех, концертхэм, дунэе фестивальхэм ахэлжъагъех.

— Кимэ пынгау зэкишызэ, нэгушоу къызэрсэлпэу гушхоньгъэ къысхильхъяштыгъ, — къеуетэ Ч. Анзорыкъом. — Кимэ ишынэ оркестрэм фагъадэштыгъ. Аш сыготеу орд къасло зыхыкъе, тильэпкъ искуствэ лъешэу зэрэбаир нахышоу къыспыкырыхъяштыгъ.

Адыгэ Республикаем инароднэ артистэу, композиторэу Гъонэжъыкъо Аскэри Чеслав игу-сэу лъепкъ зэхахъэхэм бэрэ ахэлжъагъ. Язэпхыныгъэхэр искуствэм щыпташтэх.

Адыгэ культурэм и Дунэе фестивалэу Тыркуем щыкъуагъэм щылэхэу нэбгырабэмэ нэхусэ афэхъугъех. Къэбертэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Шэрджэсэм, Краснодар краим, Адыгэим, фэшхъафхэм къарыкыгъэхэр Тыркуем зыцызэолкъехэм, зэлъепкъэгъухэм зэдэгүшүлэгъу зэдэялагъэр ашлонъшшэгъоныгъ.

Адыгэхэр итэкъухъагъэхэр хэгъэгүхэм, шъольырхэм ашэ-

псэухеми, зы бээ я. Якультура, яшэн-хабзэхэр къаухъумэх, искуствэм зэфещэх.

Анзорыкъо Чеслав хэкум къэзигъээжъырэ тильэпкъэгъухэр ыдэж къыригъэблагъэхэх, апэрэ уахьтэм иунэригъэхэу къыихъэгъигъ.

Израиль щыпсэурэ тильэпкъэгъухэр Мьеукъуапэ къэкъуагъэхэу «Адыгэ макъэм» иредакции тащыулагъ. Кифар-Камэ щыщ Ацумыжъ Налычк икъоджэгъухэр къельэгъэхэу къитуагъ.

— Анзорыкъо Чеслав ымакъэ зытэхэгъэ дискыр тыдэ шысшэфын слээкъыщ?

Ацумыжъ Налычк ильэу

фэдгэцэкъагъ. Анзорыкъо Чеслав зыутэгъакъим дунаир фэмыхъужьэу гушуагъе.

Мамыр псэукъэр

Тыркуем къикъыжыгъэ тильэпкъэгъоу, Дунэе Адыгэ Хасэм илофшэн хэлжъэрэ Мэшфэшү Нэдждэтре Анзорыкъо Чеславрэ шлэжым нэхусэ зэфишыгъэх, язэпхыныгъэхэр щынъигъэм щэптих.

Кавказ заом тхъамыкъагъоу къыкъырыгъэхэм, айгэхэм кынзу зэпаичгъэм афэгъэхыгъэхэр Н. Мэшфэшүм илэх. Хэгъэгү зэошхоми гүкээ зыфигъазэмэ, заом цыфыбэ

зэрэхэкъуадэрэр, ар машоу зэрэштийр, заом шыузабэ ышыгъэхэ бэзльфыгъэхэм ягумэки-гупшисэхэр къыхгъэхэх.

Усэу Мэшфэшү Нэдждэт ытхыгъэм тэхигъэ произведение Анзорыкъо Чеслав симфоническэ оркестрэм пae ыусыгъэм уедэу зыхыкъе, гур «зэрэдзэ», нэпсыр къыргэгъэх. Зэфэхысыжхэр цыфыим щынъигъэм мамыр псэукъэм яопхых.

— Кавказ заом, айгэ шуашэм, айгэ быракъим, нэмыкхэм афэгъэхыгъэхэр Анзорыкъо Чеслав ыусыгъэхэм уядэу зыхыкъе, тильэпкъ итарих, икултуре нахышоу зэбгэшхээхэшээ шийнгээхээр зэрээфишэхэрэм ехьынлэгъэ юшыгъагъэр сүрэтиш-модельер цэрийоу Стлашү Юра.

Лъэпсэшур мэбагъо

Анзорыкъохэм яунагъо искуствэр щагъэлъапэ. Чеслав янэж изакып лъэпсэшур зыгъэлжигъагъэр. Чеслав ишхъэгъэдже колледжэ Андырхое Хъусенэ ыцэ зыхырэм ильэсбэрэ айгабзэмкъи щыригъэджаагъэх. Аш игушынэхэм атэхьгээ ордхэри аусыгъэх.

Зэшхъэгъусэхэм апхью Марзыет Адыгэ Республикаем искуствэхэмкъи икъэлэцфыкъи еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэ

зыхырэм ипаш. Долэт Санкт-Петербург щеджагъ, Ленинград хэкум, Германием, Мьеукъуапэ, фэшхъафхэм иконцертхэр ашыкъуагъэх. Композиторэу Анзорыкъо Долэт музыкальнэ йэмэ-псымэхэмкъи ордышшохъэр къыргэлах. Чеслав ипхъорэлъфи искуствэм пыщаагъ.

Къыдэмыхъугъэр

Республикэ Къэралыгъо филармонием и Къэралыгъо оркестрэ «Русская удалым» Анзорыкъо Чеслав хэтэу Адыгэим культурэмкъи имафэхэу Москва щыкъуагъэхэм, нэмыкхэм шъольырхэм ашызэхашгэхэ концертхэм ахэлжъагъ. Урысыбээки, айгабзээки, нэмыкхэм классикэм хэхъэгъэ ордхэр къашиуагъэх.

— «Русская удалым» хэпшыкъиу сивторчествэ къыгъэбаагъ, — тиупчэхэм джэуап къаретыкъи Анзорыкъо Чеслав. — Республиком, хэгъэгум ашыпсэурэ лъэпкъхэм язэлхынгъэхэр гъэлтигъэнхэм оркестрэ чанэу ахэлжъагъ.

Чеслав интернационалистэу ишынэгъэ гъогу къыхыгъэе ельытэ. Ишүшлэгъэ тэри тирэгушо, ау игумэкхэр, къидэмыхъугъэхэр шъхъэхыгъэе къэтонх фаеу ельытэ.

Адыгэ лъепкъ музикальнэ йэмэ-псымэхэм яоркестрэ республикэм щызэхэшгэхэн ильэс пчагъэ хүгъэу тыйтугыши. Аш фэгъэхыгъэ тэхигъэхэр гъээзтэу «Адыгэ макъэм» къызэрэшхэтиутыгъэхэм Анзорыкъо Чеслав ашыгъуаз.

— Аш фэдэ оркестрэ Адыгэим щызэхашэмэ, сигуапэу юфышишэштэу, — къытилогъягъ Ч. Анзорыкъом.

Юфыим тыйтугыши, ау лынкъуатэрэп. Оркестрэ зэхашэмэ, республикэм имузыкальнэ искуствэ хэпшыкъиу хэхъоньгъэхэр ышыгъицх. Айгабзэм изэгъэшэн, игъэфедэн лъэпкъ оркестрэ зэрэфэорышиштэх Анзорыкъо Чеслав ицыхъэ тель.

Урысыем икоммунистическэ партие хэтэу Анзорыкъо Чеслав непэ имэфэк, ильэс 81-рэ мэхъу. Тильаплэу Чеслав! Лъэпкъэу узышыцх, республикэм шоу афэшлэгъэр Тхъэм къыуегъэтэж. Уилошшэн насыпэу хэбгъотагъэр пфэбэгъонэу тыйфэлъало. Тыгъэр тшхъащтэу, чыр къекокыифэ уиордхэр дунаим щыжынчыцх. Опсэу, Чеслав!

ЕМТЫЙЛНурбай.

Лъэпкъ баниыгъэм зы нальэу хэуцуагъ

«Черкес ФМ» зыфиорэ лъэпкъ радиоу адигэхэм осэшхо зыфашырэр непэ ыльэ тацуагъ. Іекыб къэралыгъо зэфэшхяфхэм арыс тильэпкъэгъухэр зэзыпхыжырэ, адигабзэм илешүгъэ зэхязыгъашэрэ, адигэ хабзэм икупкъ тфызэпкъырызыхырэ, лъэпкъ мэкъэмэ дахэм тыкіэзыгъэдэукирэ радиортишыненгъ щыщ Ӏахь хуугъэ.

Шэкъогъум и 6-м радиом Ӏофшишэрэр ильэс хуугъэ. А охтэ кіекым аш цыф мин пчьягъехэр дихыхыгъех, къэралыгъубэмэ аашаше хуугъэ.

Адигэ радиом изэхэшэн кіещакло фехъугъэр, аш Ӏоф ышэу езыгъэублагъэр Къебэртэе-Бэлькъарымэ Ингуш Республике язаслужене артист, режиссер, продюсер цыройло Хъэцей Тимур.

Ӏофым пэублэ фехъугъэм, непэ зызериужыгъэм атедгъэгүшүнене Тимур уччэ заулекі зыфэдгъэзагъ, зипэшэ радиом гъогуоне къыхъе къыклунэу тыфельеуагъ.

— Тимур, «Черкес ФМ-р» аэрэ дунэе адигэ радиоу, къэралыгъуабэмэ аицхыращири медиа-проектынхуу щит.

Ильэсийм кыклоц аш цыфыбэмэ агу рихыгъ. Лъэпкъ культурэм хэхъонигъе езыгъиширэ лъэбэкъуширу ар плывтэмэ хуущт. Аш фэдэ радио зэхэпицэнэу сидигъуа угу къызыкыгъэр?

Ятэж плашхэхэм яхэу пэлччэу цыфыр пэсэ зыхъукъе, лъэпкъ зэхашэр нахь лъэш мэхъу. Хэкум упчыжъеми, лъэпкъым итарих, икультура, ихбаэхэр, ыбзэ Ӏекыб зэрэмшынхтхэм упч.

Сэ джыдэдэм Москва сышэлсэе ыкын сышэлажъе. Ау хэкупсэу сизэрэштым ельтигъэу зигугуу къесшыгъехэр зыкы Ӏекыб сышытгыгъехэр. Спорзалым сышылэу адигэ радио зэхэшэнэу сигу къэкигъ. Еланэ Ӏофшаплэм сышынене аш сидэлжээу сүнублагъ. Бэ темишэу къыздэлжэшт купыр зээгъеули, сижухэль нэфаплэ хуугъэ.

Радио зэхэпшэнир Ӏоф къызэрэйкъол. Ильэскэе проектыр дъэхъазыри, джырэ радиомкъ шапхъеу щынхэм адиштэу ар зэтедгээшхыагъ.

— Тильэхъан Ӏофхэр зэрагъэцакІехэрэри, къэралыгъор зэрээрагъакІорэри пчагъехэр зылъепсэ (Digital) амалхэмкъ ары. Лъэпкъыр уахтэм зэрэ-

дэбакъорэр лъэшэу тигуап. Сотовэ телефонын тигуап радиом Ӏоф зэришІэрэ шыкІэр, аш паекІ уасэ зыкІатын фаер бэмэ къагурыгорэн. «Радио Черкес ФМ-м» ишишэрилхэм нахь ишкІотыгъэу уакытегуцирэ сишигъуагъ.

Шыпкъэмкъ, радиом пае пкэ атэу ыпкэ щытыгъэп. Аутэ тызышыпсэурэ лъэхъаным къеклурэ радио бъелжэхэн, телефонын тырябгъатхуу, узышыфаем дэж къызэлупхуу аш уедэлжынным мыльку аплөхъе. Радиостанциер техникэкъ зетбэгэшхынаным, мафэ къэс аш икъэтинхэр бъяэхызынхэм пае уахтни мылькушхуу уилэн фое.

Непкъ дгъэфедэрэ телефонхэм пкэ зылтатырэ аш фэдэ программабэ я. Тирадио пае ыпкэ атэнир уахтэм къыгъэуцүгъе шапхъэхэм зэу ашыц. Тэ ахьшэ къедлэжынхэмкъ гүннин-нэзи зимишэ reklamexher дгъэфедхэрэл. Цыфхэр гупсэфэу адигэ радиом едэунхэм пай арэущтэу тыкіэзэклорэр. Чэши, мафи Ӏоф зышэрэ адигэ радиом пае мазэм доллариту имыкъу ытынир хэти къехыльэкъинеу сиыгъэрэл.

— Тимур, радиом икъэтинхэм нахь ишкІотыгъэу уакытегуцирэ шыкІотыгъэу. Урысыем нэмийкІуу сид фэдэ хэгъэгүхэр ара аш икъэтинхэм зыщядІухэрэр?

— Нахь пасэу щынгъе оредылохэм, джырэ оредылохэм къялохэрэр «Черкес ФМ-м» иэфир къехъях. Оредхэм уахтэу къафыхэдгъэкъирэр нахыб. Къебэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрдэжэсийм, Адигэим, нэмийкъ къэралыгъохэм ашыпсэурэ адигэ оредылохэм ятвorchестве тэ тыльээсэ. Радиом едэүрэе пэпчь ытуу рихырэ мэкъамэ щызэхихын, иклэсэ оредылом «щылукъен» фай.

«Адигэ хабз» зыфиорэ ру-бринэр зиэ къэтинхэр бэмэ агу рехъы. Лъэпкъ хабзхэм афэгъэхыгъе къэтинхэр кіекых, гум иубытэгъошух. Джаш фэдэ къабзэу гъэпсигъе «Адигэ гүшүэжэхэр» зыфиорэри. Лъэпкъим иж-ижкъыжкъ къиде-кокъирэ адигэ гүшүэжэхэмрэ гүшүи ѿ ѿшрохэмрэ мафэм пчагъэрэ зэхэпхынхэр лыеп.

Кіэлэцкылхэм апа радиом адигэ пшишэхэр пчыхъэрэ къетых. Адигэхэм афэгъэхыгъе къебарыкъехэри, сэмэркъеухэри мыш щызэхахын алъэкишт.

— Адигэ оред дэхабэ къешигъяло, хэта ахэр къыхэзыхэр?

Оредхэр къыхэзыхэрэр сэры. Радиом къызэлухынхэм ыпкэ оред мини 3 фэдээс сядэули, оред 300 ахэм къахэхыгъ. Мэктамэмкъи, зэрэтэхэгъэмкъи щыкълагъэ зимишэхэр ары ахэм ахэгъэхыагъэр. Радиом непэ къытыхэрэр тиорэдьлохэм япроизведение анахышуухэр ары.

— Москва щылажъэу езыгъэжъэгъе радиом неэ къэралыгъуабэмэ анэсигъ, дунэе мэхъанэ ишхуугъэ. Урысыем нэмийкІуу сид фэдэ хэгъэгүхэр ара аш икъэтинхэм зыщядІухэрэр?

— Радиом изэхэшэн ыуж

— Дэгъоу тишІэрэ актерхэм, цыф цырэлохэм амакъэ радиом щызэхэтэхы. Аш щылажъэхэрэр узэрэфау уугъоигъэхэ?

— Радиом Ӏоф ышэу зеублем адигабзэкъе радиокъетынхэр зезыштэц цыфхэр зэрэмаклэхэр къэнэфагъ. Аш хэкыпшэ кыфэдгъотыгъ, Къебэртэе драматический театрэ Шэуджэн-цыкъу Алый ыцэ зыхырэм иактерхэр Ӏофым къыхэтшагъех. Кіэлэцкылхэм афэгъэхыгъе пшишэхэм ахэр լупкъеу къяджэх.

Рубрикэ шъхьаэхэм якъэтын фэгъэзагъэхэр дахэу пчэгум щыгушыиэшшүхэрэ, адигэбзэ жэбээ къабзэ зыгуль, хэкум щызэлпашхэрэ Гумэ Маринэрэ Нэфыш Тимуррэ. Нэмийкъ лъэпкъхэм къахэкъыгъе специалистхэри чанэу къыддэлжэх.

— «Черкес ФМ» радиор кызэжьыагъэм кызыту-благъэу сэ сиъхъэкъ Apple Music гуадэр шаг-гоуу кызыгъусхыгъирэн. Сыда пломэ, адигэ мэ-къамхэм, оредхэм, къэ-барыкІэхэм шыуирадио сащедэлуныр нахь кы-хэсэхы. Лъэпкъ баниыгъэм зы нальэу хэуцогъэ радиом мэхъанэу ишм тапэки нахь зыкъежь-гъэйтын шыуимурада?

— Радиом цыфхэм къашхьа-пэмэ, агу къеэтымэ сигуат. Джаш пай ар къызкылхэмэтухыгъэри. Нэмийкъ чыпшэхэм адигэ оредхэм уащылымыхъоу, аш уащта темыгъэлдээдэу, «Черкес ФМ-р» кызыгъухи, сидигъуи оред дэхабэ аш щызэхэхыгъи. Цыфхэм ар агу рехъымэ, типшэ-рил дгъэцэлгъэу тлытээз, ыпкээ тлытъялтэшт.

Джырэ лъэхъаным кыгъэу-цурэ пшишэрилхэм адиштэу маркетингымкъе, рекламэмкъе, нэмийкъ лъэнхъохэмкъэ узыдэлжээн фау радиом илэр джыри бэ. 2020-рэ ильэсийм зэшотхын фэгъэ Ӏофыгъохэм ашыц пчагъээ COVID-19-м кызызэтирилжэгъ. Типшэрил шъхьаэхэр радиом уасэу ишм зыкъегъээтигъэнэ, аш едэухэрэм агу кызэйтнир, къашхьаапшт го-рэхэр щызэхахынэр ары.

Непэ цыфхэм «Черкес ФМ-м» игуугу шуукъ ашы. Аш едэухэрэм япчагъэ хэхъо зэпчытниу сэгүгъэ. Ар нахь къе-шыгъо, купкъышо, гъэшэгъон шыгъэнхэмкъэ зи тфызэшоокъ къяджээнштэшт.

— Оисэу, Тимур, уигу-хэлхэр Тхъэм къыб-дэгъэхъу. Ильэсэу кызы-шынекъыгъэр гъогуонэ кыхъэм шубланэ ишм орэхъу.

Дэгъуу тишІэрэ амакъэ радиом щызэхэтэхы. Аш щылажъэхэрэр узэрэфау уугъоигъэхэ?

— «Черкес ФМ» радиор кызэжьыагъэм кызыту-благъэу сэ сиъхъэкъ Apple Music гуадэр шаг-гоуу кызыгъусхыгъирэн. Сыда пломэ, адигэ мэ-къамхэм, оредхэм, къэ-барыкІэхэм шыуирадио сащедэлуныр нахь кы-хэсэхы. Лъэпкъ баниыгъэм зы нальэу хэуцогъэ радиом мэхъанэу ишм тапэки нахь зыкъежь-гъэйтын шыуимурада?

— Радиом цыфхэм къашхьа-пэмэ, агу къеэтымэ сигуат. Джаш пай ар къызкылхэмэтухыгъэри. Нэмийкъ чыпшэхэм адигэ оредхэм уащылымыхъоу, аш уащта темыгъэлдээдэу, «Черкес ФМ-р» кызыгъухи, сидигъуи оред дэхабэ аш щызэхэхыгъи. Цыфхэм ар агу рехъымэ, типшэ-рил дгъэцэлгъэу тлытээз, ыпкээ тлытъялтэшт.

Джырэ лъэхъаным кыгъэу-цурэ пшишэрилхэм адиштэу маркетингымкъе, рекламэмкъе, нэмийкъ лъэнхъохэмкъэ узыдэлжээн фау радиом илэр джыри бэ. 2020-рэ ильэсийм зэшотхын фэгъэ Ӏофыгъохэм ашыц пчагъээ COVID-19-м кызызэтирилжэгъ. Типшэрил шъхьаэхэр радиом уасэу ишм зыкъегъээтигъэнэ, аш едэухэрэм агу кызэйтнир, къашхьаапшт го-рэхэр щызэхахынэр ары.

Непэ цыфхэм «Черкес ФМ-м» игуугу шуукъ ашы. Аш едэухэрэм япчагъэ хэхъо зэпчытниу сэгүгъэ. Ар нахь къе-шыгъо, купкъышо, гъэшэгъон шыгъэнхэмкъэ зи тфызэшоокъ къяджээнштэшт.

— Оисэу, Тимур, уигу-хэлхэр Тхъэм къыб-дэгъэхъу. Ильэсэу кызы-шынекъыгъэр гъогуонэ кыхъэм шубланэ ишм орэхъу.

Дэгъуу тишІэрэ амакъэ радиом щызэхэтэхы. Аш щылажъэхэрэр узэрэфау уугъоигъэхэ?

— «Черкес ФМ» радиор кызэжьыагъэм кызыту-благъэу сэ сиъхъэкъ Apple Music гуадэр шаг-гоуу кызыгъусхыгъирэн. Сыда пломэ, адигэ мэ-къамхэм, оредхэм, къэ-барыкІэхэм шыуирадио сащедэлуныр нахь кы-хэсэхы. Лъэпкъ баниыгъэм зы нальэу хэуцогъэ радиом мэхъанэу ишм тапэки нахь зыкъежь-гъэйтын шыуимурада?

— Радиом цыфхэм къашхьа-пэмэ, агу къеэтымэ сигуат. Джаш пай ар къызкылхэмэтухыгъэри. Нэмийкъ чыпшэхэм адигэ оредхэм уащылымыхъоу, аш уащта темыгъэлдээдэу, «Черкес ФМ-р» кызыгъухи, сидигъуи оред дэхабэ аш щызэхэхыгъи. Цыфхэм ар агу рехъымэ, типшэ-рил дгъэцэлгъэу тлытээз, ыпкээ тлытъялтэшт.

Джырэ лъэхъаным кыгъэу-цурэ пшишэрилхэм адиштэу маркетингымкъе, рекламэмкъе, нэмийкъ лъэнхъохэмкъэ узыдэлжээн фау радиом илэр джыри бэ. 2020-рэ ильэсийм зэшотхын фэгъэ Ӏофыгъохэм ашыц пчагъээ COVID-19-м кызызэтирилжэгъ. Типшэрил шъхьаэхэр радиом уасэу ишм зыкъегъээтигъэнэ, аш едэухэрэм агу кызэйтнир, къашхьаапшт го-рэхэр щызэхахынэр ары.

Непэ цыфхэм «Черкес ФМ-м» игуугу шуукъ ашы. Аш едэухэрэм япчагъэ хэхъо зэпчытниу сэгүгъэ. Ар нахь къе-шыгъо, купкъышо, гъэшэгъон шыгъэнхэмкъэ зи тфызэшоокъ къяджээнштэшт.

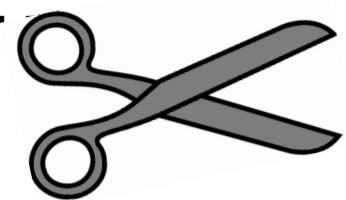
— Оисэу, Тимур, уигу-хэлхэр Тхъэм къыб-дэгъэхъу. Ильэсэу кызы-шынекъыгъэр гъогуонэ кыхъэм шубланэ ишм орэхъу.

Дэгъуу тишІэрэ амакъэ радиом щызэхэтэхы. Аш щылажъэхэрэр узэрэфау уугъоигъэхэ?

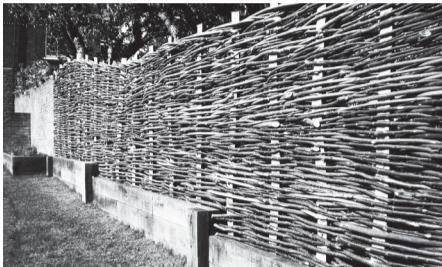
— «Черкес ФМ» радиор кызэжьыагъэм кызыту-благъэу сэ сиъхъэкъ Apple Music гуадэр шаг-гоуу кызыгъусхыгъирэн. Сыда пломэ, адигэ мэ-къамхэм, оредхэм, къэ-барыкІэхэм шыуирадио сащедэлуныр нахь кы-хэсэхы. Лъэпкъ баниыгъэм зы нальэу хэуцогъэ радиом мэхъанэу ишм тапэки нахь зыкъежь-гъэйтын шыуимурада?

— Радиом цыфхэм къашхьа-пэмэ, агу къеэтымэ сигуат. Джаш пай ар къызкылхэмэтухыгъэри. Нэмийкъ чыпшэхэм адигэ оредхэм уащылымыхъоу, аш уащта темыгъэлдээдэу, «Ч

Адыгэ къэIуакIэхэр

Игла — масти
Известь — етлэф, мыжьооф
Изгиб — къэгъэзаплэ, уфаплэ, гъэшыплэ
Изгородь — чэу, къешлэкыгь

Излучина (реки) — псыхьо къэгъэзаплэ

Ил — псычлэм щызэттырихъэгъе ятл, сай

Инструмент — ладэ-уад, лэмэ-псым

Инструмент, которым вытирают готовую домотканную шерсть — къоку

Инструменты для сапетки — коншыкъу

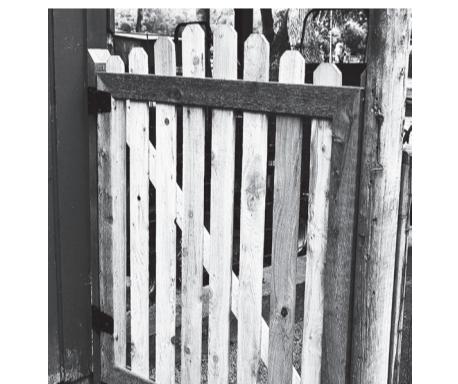
Исток — псыкъежапл

Истопник — хъакугъэппль

Кадка — пхъэц

Каемка — лудэ цыкылү, шъэгъэ лудэгъэ цыкылү, шъызэ цыкылү

Калитка — къэлэпчэжжий

Калория — къэуат
Каменотес — мыжьоупс
Каменщик — мыжъозэтельхъ, чырьышзэтельхъ
Каменный уголь — мыжъошомык!
Камнедробилка — мыжъокъутэ
Кандалы — лъэхъу
Каниталь из красного золота — дышшэпс ыдан
Канифоль — мыстхъу
Кант — дадэ
Карета — кушхъэрхъошу

Каркас — пкъы
Карниз — пхъэшхъаклэ

Картечь — щэпхъышку
Катушка — пхъэтет
Кафтан — къэптан
Квадрат — пллэнэбзы

Квадратный — зэпээздакъ
Квасцы — цэфыищыгъу, ахъшэташ
Квашня — лъэтэншаль
Кинжал — къамэ
Кисет — чысэ

Кислота — чэзэп
Кисточка башлыка — башлыкъ якл
Клей — пцантхъэ, щхэпс
Клейковина — щэпс
Клеймо — тамыгъэ
Клейстер — щхэпс
Клетка — щыбзэпкъ, хъэр
Клетка шахматной доски — пхъанэ
Клеш — убгъу
Клеши, щипцы — ладэ
Клин — хъалы

Клинов — къэмэку, сэшхоку
Клубок — хъучлан
Ключ — лункыбз
Кобура — кіэрхъуаль

Хырыхыхъэхэр

Атэкъэ клау, мэзы хэкуу. (Кизрахъу).

Бзэрабзэу бзэмыйу. (Пэсэрэ кужь).

Губгъом щэхъэрзэуазэ, мэzym щыххъэгъуай. (Щэмэдж).

Гъучылпэр чыгум хэтлагъ, гъунджеук фэдэу мэлыды. (Пхъэлаш).

Дыргу-дыргу, дыргу мэly, пчэмышъ, къоджишъэ къысэти осло-тэн. (Лъэмэидж).

Зылэ гъучы, зычэ пхъэмбгъу, зызыгъэпш, зызыгъэшхъ, шуцлэр плъижъэу ызылыкы. (Щыдыбжь).

ГущиIэжъхэр

Гум имыль гуциIэр ѹэ нэшъу.

Дышшэ уанэ зыгъечыри гурхъум тет пызэшъэжъыем еупчыжъ.

ДэкIo-бзэклиоIу бзыхъафыбэ ышиIэрэн.

Кон нэкI ѹыI, ау хэтэ нэкI ѹыIэн.

Куцэр тэуцогъу-тэуцогъу.

Клэпсэхом ыхъырэр лыкъум къехъяжъ.

Нэтым ышхъэ умытIатэу илъыр пиIэштэн.

Уахътэр дышъэм нахы нахь лъанI.

УигущыI гъэIасэ, уимаисэ гъэ-пымтэ.

Цыф акъылынчъэри мэшиончъэ джэсэнхъори зэфэдэ.

Шъэжъыем уцымыщт бзэгум уцыщтэнкIи.

Сыгу къыгъэкIыжыгъэр бэ

Журналистэу Тэшьу Светланэ итхыгъэу «БжыхъэкъоякIэ итхыдэхэр» зыфилоу «Адыгэ макъэм» къихъагъэм сшоғъэшIэгъонэу ыкIи сигуапэу седжагь. БжыхъэкъоякIэмэ яжы къэсщагь, япси сешуагь, ямыхъамели сшхыгъэ. 1972 — 1975-рэ ильэсхэм мы чылэм кіэлэгъаджэу Ioф щысшIагь.

Сигукъэкъыхъэм зафэзгъэзэн. 1972-рэ ильэсхэм игъэмафе Адыгэ къэралыгъо кіэлэгъаджэ институтыр къэсчухи, тикуаджэу Пчыхъалыкъуае къэгъэзэжжий. А лъэхъаным шапхъэу щыгъажхэмкIе «направленикIе» чыпIе гъэнэфагъэу щылэм уисэнхъяктэ Ioф щыпшIэнэу уагъакIощтыгъэ. Сэ «свободный диплом» къайс-хъожи, Теуцожь районым «Ioф шIэн щыIэба» слизэ, садэжь зыкъэзгъэзэжжий.

Шэкюгъум изы мафэ горэм районом ипэшагъэу ГъукIэлI Рэмзанэ ыдэжь сизычахъэм, «уфаемэ БжыхъэкъоякIэм узгъэкIощт» къисиуагь. Чылэу зыцIе къыриуагьэм зыкIи си-

дэхъагъэу щыгъагьэп. Ныбджэгъуи Iахыли щысилагъэп. Инэм икъохьаплэ километрэ зыбгүпшыкIе зэрэпчэжжий, автобуси зэрэдэмыхъэрэр къисиуагь.

Нэүжым зэрэзгъэунэфагъэу, къуаджэм урыдэхъанэу амалиту щыгъагь. Зыр Инэм икъохьаплэ ууцунышь, чылэм къожырэ машинэм уежэштыгъэ. Шыпкъулюу поштмэ, аш щыш кіэлабэмэ Краснодар, Инэм, нэмыхъыкIе чыпIешиштэ шоферэу Ioф ашашлэштыгъэ, ямашинэхэмкIе къарыкъожыщтыгъэх. Мы чылэм къыщысноу къистефэ бжыхъэкъоякIэм шэн дэгъоу ясьэгъулагъэр: ухэтми лъэсэу гъогу укытыранэнштыгъэп.

Ятлонэрэ къеклонлакIеу ила-

гъэр: станицэу Афипскэм сизхъат пэпчъ клоштыгъэ автобусымкIе псыхъоу Афыгыс уеклэнышь, лъэмидж кіэшIэгъэ цыкIум уикIынышь, чылэм удэхъажыныр арыгъэ.

ЕджапIэм идириекторэу УдыкIэ Алый ынэгү ихыгъэу, гүшоу къыспэгъокыгь: «Урысым бзэрэ литературэмрэкI кіэлэгъаджэ тицикIагь. Анахъэу хъульфыгъэ кіэлэгъаджэхэм тафэнкыу». ЕджапIэм ильэси 8-рэ щеджэштыгъэх. Я 5-рэ классым щегъэжъагъэу я 8-м нэсэу сисэнхъяктэ урокхэр къыситынэу ыуагь. Къыхъэ-лыхъэ зессымыгъэшIею Ioф щысшIагь. Адыгэкъалэ ипэшагъэу Мамыекъо Кимэ зы ильэс-

«Дэгъу, неущ ёзгъэжъэшт», слизи, тыгъэгъазэм и 1-м 1972-рэ ильэсхэм апэрэ хэбзэ Ioф щысшIагь. Коллективэу сизхъажыгъэр лъэшэу сигу риҳыгъэ, оптышко зыIэкIэль кіэлэгъаджэх.

Чылэм сизыдахъэм апэ бысым сизыфхъугъагъэр Джастэмэ яунагъу ары. Дахэу къысаIагъэр щыгъупшэгъуай. Нэүжым, еджапIэм нахь пэблагъэу Шьоумыз Кукэ иунэ сизкъэжъыгь. Сэ силэгъухэу зэшиш исыгъ — Аскэр, Амэрбый, Чэмал. Бэ темышIэу, анахъыкIеу Чэмал, чылэм щыщэу Кіэрмытмэ япхьюо Светэ къещэ. Аш ихъяр сизхъынэу мэхъу.

ЗыцIе къесIогъэ зэшишмэ анэмыхъеу БжыхъэкъоякIэм ныбджэхъухэр щысилагъэх: Хаттитэ Къэлэшхау, Кіэрмыт Юр, Нэгъою Ѣэбан, Пчэнышье Аскэр. Ахэм бэрэ къысаIагь: «чылэм щыщ къаши, къидэнэжж», ау Тхээ закъом арэутэу хъунэу ылгъагъэп.

ЫпекIе къызэрэсIуагъэу, БжыхъэкъоякIэм ильэсихъе Ioф щысшIагь. Адыгэкъалэ ипэшагъэу Мамыекъо Кимэ зы ильэс-

рэ а еджапIэм Ioф къыщыздишIагь. Кимэ ихъатыркIэ еджапIэм Ioф зыщытшIагьэм мэзэу, мэтилоу тышыIагь, шу-хъафтихъэр еджаклохэм афэтшагь.

Езгъэджахъэмэ ащищэу, Ioф щысшIагьэмкIе ѹыIи социальнэ хэхъоныгъэмкIе министрэгъэу Р. Х. Натхъом лъэшэу ишуагъэ къысигъэкIыгь. Джаш фэдэу, сянэшыпхьюо Гыщ Нэфсээт фыкъуагъэу, хъадагъэм тыйтесэу ПчыхъалыкъуаекIэ сизгүнэгъу пыжъэу Къэзэнч Нухъэ къысаджи, сизэрищэлэгъ: «А сикIал, БжыхъэкъоякIэм щыщэу зы бзылыгъээ горэ садэж щыгъагь. КъыпкIэупчIагь, дахэкIе уигугуу къышыгъэ, сизфэрэз», купэу щысшIэм зэхаригъэхэу къысилагъ.

... Уахътэм ищэрэхъ уцу имыIэу мэчэрэгъу. Сэри сизкIэлэжжэп, ильэс 72-м сит. Ильэс 45-рэ тешIэжыгъэу сизыIэнгъэ щыщ пычыгъю Тэшьу Светланэ сигу къыгъэкъыгъигь.

УАЙКЬОКЬЮ Рэмзан. Урысыем Ioф щысшIагьэмкIе ѹыIи социальнэ хэхъоныгъэмкIе иофишIэшIе гъашуагъ.

Щыңыгъемрэ сурэтхэм къайатэрэмрэ

Зыкыныгъэр зэдэпсэуныгъэм щэпытэ

Урысыем ильэпкъхэм языкыныгъэ и Мафэ фэгъехыгъэу сурэтхэм якъэгъэлъэгъон Мые��уапэ кыышызэуахыгь.

Адыгэ Республикэм культурэм-кэ и Министерствэ, республикэм исурэт къэгъэлъэгъуплэ, купэу «Регионары», Урысыем хэутын Иофхэмкэ ыкы коммуникации жуугъэм иамалхэмкэ и Гээорышлаплэ зэхахъэм къэшакло фэхьүгъэх.

Республикэм исурэт къэгъэлъэгъуплэ ипащэу, сурэтыш ыкы архитектор цэрыгоу Бырсыр Абдулахь пэублэ гүшүэлээ зэлукэгъур къизэуихыгь.

Хэгъэгум ишьольыр 85-мэ мыш фэдэ къэгъэлъэхонхэр непэ сыхватыр 12-м къышызэуахых, — къышыуагь зэхахъэм Адыгэ Республикем культурэмкэ иминистрэу Аулье Юрэ. — Урысыем ильэпкъхэм языкыныгъэ и Мафэ хэдгъеунэфыкыизэ, фотосурэтышхэм ялофшагъэхэр хэгъэгум къышытэгъэлъяаю.

Сурэтэу тэ къыхэтхыгъэхэр Москва дгъехыгъэх. Зэхэшакло купым хэтхэр тиоффшагъэхэр хэпльагъэх, хэгъэгум ишьольырхэм тисурэтхэр ахагошагъэх, — къышыуагь Адыгэ Республикэм исурэттехэм я Союз итхъаматэу, Адыгэ Республикэм изаслужене журналистэу Аркадий Кирнос.

Адыгэим ехыилэгъэ сурэтхэм шьольырхэм щяпплыщтыг. Урысыем Федерацием исурэттехэм ялофшагъэгэ 48-рэ Мые��уапэ къышаагъэлъяаю. Адыгэ-

им щыпсэухэрэ Аркадий Кирнос, Наиль Батталовым, Дмитрий Войновым тырахыгъэ сурэтхэм республикэм икъэлэ шъхьаэ щытлэгъуэх.

Дмитрий Войновым Дунэе фестивалым аэрэ чыпилэр къышыдихыгь. Сурэтыр дахэм идэхэж. Шыур шьашьэ, адигэ шьушашэр щыгь. Шыр ыужырэ лъэкьюитлумэ атетэу лъагэу зиэтигь, огум ибыбэштэм фэдэу къэльяагь. Шыум шыр зеригъэоршэрэр сурэттехэм игъом къыхыгъэшыгь. Аферым, Дмитрий.

Сурэт къэгъэлъэгъуплэм узэрэчхыагъэм лъыптыту Урысыем, Адыгэим янароднэ артистэу Куэнэ Мурат исурэт ольягъ. Адыгэ шьушашэр къекло щыгь, артистыр нэгушлоу къюоплы, къэлэцыккур ыыгь. Аш фэдэ сурэтэу щыэныгъэм къыхэгъээм юпашхьэ ўштыту удэгүштээшоигоу уахьтэр огыакло.

Сурэтхэр тезыхыгъэхэм альекуацэхэр къэтхагъэхэп. Зэхэшаклохэм ар шыкылэшоу алтытэми, юфшагъээр зиер цыфхэм ашээмэ нахышилоу тэлтэйтэ.

Сурэтхэм тяплызэ, Урысыем ишьольырхэм ящылаклэ зыщытэгъэгъуазэ, — къышыуагь зэхахъэм Адыгэ Республикэм исурэтышхэм я Союз ипащэу Елена Абакумовам.

Татарстан икъалэхэм ашыщ

иурам итепльэ, цыфхэр аш зэрэшьыеклохэрэр, хышхом хэт къухьэу «Ямалыр», Иркутскэ хэхүм ихыкүмэу «Байкал» сурэтхэм къызэршылъагъорэр, тыхээзыуцухъэрэ дунаим идэхагь эхыллагъэхэр, нэмыхыкхэри гъешэгъоных.

Урысыем лъэпкни 195-рэ щэпсэу. Лъэпкь пэпчь шэн-хабзэхэр илэх. Яшьушаэхэмкээ псынкниэу къахэгъэшых Кавказ ис лъэпкхэр, къэндзалхэр, фэшхъафхэр. Урысхэм ящылаклэ къизылтыкылхэрэр шьольыр эзфэшхъафхэм къаштырахыгъэ сурэтхэм ашыльгэху.

Хэгъэгу зэошхом ильэхъан, цыф цэрылохэм афэгъэхыгъэ сурэтхэр гъешэгъоных. Дагыстан

ищылэгъэ-псэуклэ щыщ сурэтхэм псе пытхм фэд. Щыңыгъэр зытетым тетэу ольягъ.

Спортым ехыллэгъэ сурэтыр зымыуасэ щылэп. Дунаим футбольмкэ изэнэкъоку Урысыем щакло. Хэгъэгум ихэшыпкыгъээ командэ икъэлэпчэйтэу Игорь Акинфеевым Игугаор къызэкедэжэхы. «Акинфеевым ылъакь» зыфиорэ сурэтэу пенальтике тикомандэ икъэлапчэ къизэрэдэуагъэхэм сурэтыр фэгъэхыгь.

Кавказ икъушхъэхэм, Сахалин, Урысыем игууч, нэмыхыкхэм ящылаклэ яхыллэгъэ сурэтхэр, фэшхъафхэри хэгъэгушоу тыхынгэсурэм и Мафэ фэгъэхыгъэх.

Къэгъэлъэгъоныр тыгъэгъазэм и 6-м нэс Мые��уапэ щыклошт.

къетогъэ командэхэм якъалэхэм ешэгъухэр ашыклоштых.

Купхэм аэрэ чыпилэр 2-р къацдээхыырэ командэхэр зэнэкъокуум щылыкъотэштых. Я 3-рэ чыпилэр зыхыгъэхэр УЕФА-м и Кубок къыдэхыгъэнэм хэлэжэштых.

Германием икомандэхэу «Баварием», «Боруссия» М, «Боруссия» Д купэу зыхэтхэм аэрэ чыпилэр ашыгъых. Англием иклубхэу «Манчестер Сити», «Манчестер Юнайтед», «Ливерпуль», «Челси» якупхэм аэрэ чыпилэр ашыгъхэу ешэлэгээ дэгъу къагъэлъяаю.

Испанием иклуб цэрыгоу «Барселонэр» аэрэ чыпилэм щы. Германиемрэ Англиемрэ якоманди 7 аэрэ итых. Аш къеушхъаты футболь клуб лъэшхэр зилэ хэгъэгушхэм нахь къахэшхээрэр.

Урысыем футбольмкэ иапшээрэ куп командэ 16 хэтыр. Англием, Германием, Италием, Испанием, Францием, нэмыхыкхэм яхыллэгъэ сурэтхэм команда 18 – 20 ашызэнэкъоку, нахыбэ зыщешэрэ хэгъэгушхэри щылэх. Урысыем ифутбол зэххынгъэхэр ишыклоштых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзыгъэ
гъэкырэр:

Адыгэ Республика мэлъэпкъ Иофхэмкэ, Икыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырээ зэпхынгъэхэмкэ ыкы къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мые��уапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайахырэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэхэм 5-м эмыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкынену Ѣытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэлгэгъэхэм.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушхъатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телефонкъэтн-хэмкэ ыкы зэллыгъэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпилэгъэхэр-шланг, зэраушхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушхъатыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мые��уапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкіэмкі
4322
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2054

Хэутынум узчи-
къэтхэнэу Ѣытэхъэр
Сыхьатыр
18.00
Зыщаушхъатыгъэх
уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор
шхъаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаэр
игуадзэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшыдэкын
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.

Европэм и Кубок

Англиер, Италиер къахэшых

Европэм футболымкэ и Кубок къидэхыгъэнэм фэгъэхыгъэ зэнэкъокуу чемпионхэм якуп щыкъорэм Урысыем икоманди 3 хэлажье.

«Севильем» иешлаклохэм ашыщ шапхъэр къэлапчээм дэжь зыщеукъом, судьям пенальтири ыгъэнэфагь. М. Берг пенальтири дэгъоу ыгъэцэктэгъэр, Игугаор къэлэпчэ къогъум къуигъэфагь.

«Краснодар» 2:0-у «Севильем» теклоэ, инаасып къыхыгъэгэ. «Севильем» гъогогуущ «Краснодар» икъэлапчэ Игугаор къыдиздагь, 3:2-у теклоныгъэр ыгъээмэфэкыгь.

Я 2-рэ едзыгъом «Севильем» иешлаклохэм ашыщ дысэу зэрэзекуагъэм, «Краснодар» иешлакло къызэргиэхуагъэм фэш судьям Испанием иешлакло тамыгъэ плтыжыр ригъэлъяаю, ешлаплэм ригъэкыгь.

«Севильем» зы нэбгырэ щеклэми зэнэкъокуум къыхэммыгъэу къытыхъуугъ. Арэу щытми, «Краснодар» дэеу ешлагъаю тлтытээр. Опыт илэ зыхыкъэ, тигъэгушоштэу тэгүгъэ.

Чыпилэхэр

АПЭРЭ КУПЫР

1. «Бавария» — 9
2. «Атлетико» — 4
3. «Локомотив» — 2

4. «Зальцбург» — 1. ЯТФЭНЭРЭ КУПЫР

1. «Челси» — 7
2. «Севилья» — 7
3. «Краснодар» — 1
4. «Ренн» — 1.
ЯХЭНЭРЭ КУПЫР

1. «Боруссия» — 6
2. «Лацио» — 5
3. «Брюгге» — 4
4. «Зенит» — 1.

Сыдигъо ешлэштхэ?

24.11

«Краснодар» — «Севилья»

«Лацио» — «Зенит»

25.11

«Атлетико» — «Локомотив»

«Локомотив» — «Зальцбург»

01.12

«Краснодар» — «Ренн»

«Брюгге» — «Зенит»

08.12

«Зенит» — «Боруссия»

«Челси» — «Краснодар»

09.12

«Бавария» — «Локомотив»

Шъонаэ тешьудз: аэрэ зыцэ